

SÜLEYMANIN ÖZDEYİŞLERİ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							

BÖLÜM 1

Davut oğlu İsrail Kralı Süleyman'ın özdeyişleri:

- ² Bu özdeyişler, bilgeliğe ve terbiyeye ulaşmak, Akıllıca sözleri anlamak,
- ³ Başarıya götüren terbiyeyi edinip Doğru, haklı ve adil olanı yapmak,
- ⁴ Saf kişiyi ihtiyatlı, Genç adamı bilgili ve sağgörülü kılmak içindir.
- ⁵ Özdeyişlerle benzetmeleri, Bilgelerin sözleriyle bilmecelerini anlamak için Bilge kişi dinlesin ve kavrayışını artırsın, Akıllı kişi yaşam hüneri kazansın.
- ⁶ (#1:5)
- ⁷ RAB korkusudur bilginin temeli. Ahmaklarsa bilgeliği ve terbiyeyi küçümser.
- ⁸ Oğlum, babanın uyarılarına kulak ver, Annenin öğrettiklerinden ayrılma.
- ⁹ Çünkü bunlar başın için sevimli bir çelenk, Boynun için gerdanlık olacaktır.
- ¹⁰ Oğlum, seni ayartmaya çalışan günahkârlara teslim olma.
- ¹¹ Şöyle diyebilirler: "Bizimle gel, Adam öldürmek için pusuya yatalım, Zevk uğruna masum kişileri tuzağa düşürelim.
- ¹² Onları ölümler diyarı gibi diri diri, Ölüm çukuruna inenler gibi Bütünüyle yutalım.
- ¹³ Bir sürü değerli mal ele geçirir, Evlerimizi ganimetle doldururuz.
- ¹⁴ Gel, sen de bize katıl, Tek bir kesemiz olacak."
- ¹⁵ Oğlum, böyleleriyle gitme, Onların tuttuğu yoldan uzak dur.
- ¹⁶ Çünkü ayakları kötülüğe koşar, Çekinmeden kan dökerler.
- ¹⁷ Kuşların gözü önünde ağ sermek boşunadır.
- ¹⁸ Başkasına pusu kuran kendi kurduğu pusuya düşer. Yalnız kendi canıdır tuzağa düşürdüğü.
- ¹⁹ Haksız kazanca düşkün olanların sonu böyledir. Bu düşkünlük onları canlarından eder.
- ²⁰ Bilgelik dışarıda yüksek sesle haykırıyor, Meydanlarda sesleniyor.
- ²¹ Kalabalık sokak başlarında bağılıyor, Kentin giriş kapılarında sözlerini duyuruyor:
- ²² "Ey budalalar, budalalığı ne zamana dek seveceksiniz? Alaycılar ne zamana dek alay etmekten zevk alacak? Akılsızlar ne zamana dek bilgiden nefret edecek?
- ²³ Uyandığında yola gelin, o zaman size yüreğimi açar, Sözlerimi anlamanıza yardım ederim.
- ²⁴ Ama sizi çağırdığım zaman beni reddettiniz. Elimi uzattım, umursayan olmadı.
- ²⁵ Duymazlıktan geldiniz bütün öğütlerimi, Uyarılarımı duymak istemediniz.
- ²⁶ Bu yüzden ben de felaketinize sevineceğim. Belaya uğradığınızda, Bela üzerinize bir

fırtına gibi geldiğinde, Bir kasırga gibi geldiğinde felaketiniz, Sıkıntıya, kaygıya düştüğünüzde, Sizinle alay edeceğim.

27 (#1:26)

28 O zaman beni çağıracaksınız, Ama yanıtlamayacağım. Var gücünüzle arayacaksınız beni, Ama bulamayacaksınız.

29 Çünkü bilgidен nefret ettiniz. RAB'den korkmayı reddettiniz.

30 Öğütlerimi istemediniz, Uyarılarımın tümünü küçümsediniz.

31 Bu nedenle tuttuğunuz yolun meyvesini yiyeceksiniz, Kendi düzenbazlığınıza doyacaksınız.

32 Bön adamlar döneklüklerinin kurbanı olacak. Akılsızlar kaygısızlıklarının içinde yok olup gidecek.

33 Ama beni dinleyen güvenlik içinde yaşayacak, Kötülükten korkmayacak, huzur bulacak."

BÖLÜM 2

Oğlum, bilgeliğe kulak verip Yürekten akla yönelerek Sözlerimi kabul eder, Buyruklarımı aklında tutarsan,

2 (#2:1)

3 Evet, akli çağırır, Ona gönülden seslenirsen,

4 Gümüş ararcasına onu ararsan, Onu ararsan define arar gibi,

5 RAB korkusunu anlar Ve Tanrı'yı yakından tanırırsın.

6 Çünkü bilgeliğin kaynağı RAB'dir. O'nun ağzından bilgi ve anlayış çıkar.

7 Doğru kişileri başarıya ulaştırır, Kalkanıdır dürüst yaşayanların.

8 Adil olanların adımlarını korur, Sadık kullarının yolunu gözetir.

9 O zaman anlarsın her iyi yolu, Neyin doğru, haklı ve adil olduğunu.

10 Çünkü yüreğin bilgeliikle dolacak, Zevk alacaksın bilgidен.

11 Sağgörü sana bekçilik edecek Ve akıl seni koruyacak.

12 Bunlar seni kötü yoldan, Ahlaksızın sözlerinden kurtaracak.

13 Onlar ki karanlık yollarda yürümek için Doğru yoldan ayrılırlar.

14 Kötülük yapmaktan hoşlanır, Zevk alırlar kötülüğün aşırısından.

15 Yolları dolambaçlı, Yaşayışları çarpıktır.

16 Bilgelik, gençken evlendiği eşini terk eden, Tanrı'nın önünde içtiği andı unutan ahlaksız kadından, Sözleriyle yaltaklanan Vefasız kadından seni kurtaracak.

17 (#2:16)

18 O kadının evi insanı ölüme, Yolları ölümlere götürür.

19 Ona gidenlerden hiçbiri geri dönmez, Yaşam yollarına erişmez.

20 Bu nedenle sen iyilerin yolunda yürü, Doğruların izinden git.

21 Çünkü ülkede yaşayacak olan doğrulardır, Dürüst kişilerdir orada kalacak olan.

22 Kötüler ülkeden sürülecek, Hainler sökülüp atılacak.

BÖLÜM 3

Oğlum, unutmaya öğrettiklerimi, Aklında tut buyruklarımı.

- ² Çünkü bunlar ömrünü uzatacak, Yaşam yıllarını, esenliğini artıracaktır.
- ³ Sevgiyi, sadakati hiç yanından ayırma, Bağla onları boynuna, Yaz yüreğinin levhasına.
- ⁴ Böylece Tanrı'nın ve insanların gözünde Beğeni ve saygınlık kazanacaksın.
- ⁵ RAB'be güven bütün yüreğinle, Kendi aklına bel bağlama.
- ⁶ Yaptığın her işte RAB'bi an, O senin yolunu düze çıkarır.
- ⁷ Kendini bilge biri olarak görme, RAB'den kork, kötülükten uzak dur.
- ⁸ Böylece bedeninin sağlık Ve ferahlık bulur.
- ⁹ Servetinle ve ürününün turfandasıyla RAB'bi onurlandır.
- ¹⁰ O zaman ambarların tıka basa dolar, Teknelerin yeni şarapla dolup taşar.
- ¹¹ Oğlum, RAB'bin terbiye edişini hafife alma, O'nun azarlamasından usanma.
- ¹² Çünkü RAB, oğlundan hoşnut bir baba gibi, Sevdliğini azarlar.
- ¹³ Bilgelige erişene, Akı bulana ne mutlu!
- ¹⁴ Gümüş kazanmaktansa onu kazanmak daha iyidir. Onun yararı altından daha çoktur.
- ¹⁵ Daha değerlidir mücevherden, Dileyeceğin hiçbir şey onunla kıyaslanamaz.
- ¹⁶ Sağ elinde uzun ömür, Sol elinde zenginlik ve onur vardır.
- ¹⁷ Yolları sevinç yollarıdır, Evet, bütün yolları esenliğe çıkarır.
- ¹⁸ Bilgelik yaşam ağacıdır ona sarılanlara, Ne mutlu ona sınıksız tutunanlara!
- ¹⁹ RAB dünyanın temelini bilgelikle attı, Gökleri akıllıca yerleştirdi.
- ²⁰ Bilgisiyle enginler yarıldı, Bulutlar suyunu verdi.
- ²¹ Oğlum, sağlam öğüde, sağgörüye tutun. Sakın gözünü ayırma onlardan.
- ²² Onlar sana yaşam verecek Ve boynuna güzel bir süs olacak.
- ²³ O zaman güvenlik içinde yol alırsın, Sendelemeden.
- ²⁴ Korkusuzca yatar, Tatlı tatlı uyursun.
- ²⁵ Beklenmedik felaketten, Ya da kötülerin uğradığı yıkımdan korkma.
- ²⁶ Çünkü senin güvencen RAB'dir, Tuzağa düşmekten seni O koruyacaktır.
- ²⁷ Elinden geldikçe, İyiliğe hakkı olanlardan iyiliği esirgeme.
- ²⁸ Elinde varken komşuna, "Bugün git, yarın gel, o zaman veririm" deme.
- ²⁹ Sana güvenerek yanında yaşayan komşuna Kötülük tasarlama.
- ³⁰ Sana kötülük etmemiş biriyle Yok yere çekişme.
- ³¹ Zorba kişiye imrenme, Onun yollarından hiçbirini seçme.
- ³² Çünkü RAB sapkınlardan tiksindir, Ama doğruların candan dostudur.
- ³³ RAB kötülerin evini lanetler, Doğruların oturduğu yeriye kutsar.
- ³⁴ RAB alaycılarla alay eder, Ama alçakgönüllülere lütfeder.
- ³⁵ Bilge kişiler onuru miras alacak, Akılsızlara yalnız utanç kalacak.

BÖLÜM 4

Çocuklarım, babanızın uyarılarına kulak verin. Dikkat edin ki anlayışlı olasınız.

- ² Çünkü size iyi ders veriyorum, Ayrılmayın öğrettiğimden.
- ³ Ben bir çocukken babamın evinde, Annemin körpecik tek yavrusuyken,
- ⁴ Babam bana şunu öğretti: "Söylediklerime yürekten sarıl, Buyruklarımı yerine getir ki yaşayasın.

- 5 Bilgeliği ve akli sahiplen, Söylediklerimi unutma, onlardan sapma.
- 6 Bilgelikten ayrılma, o seni korur. Sev onu, seni gözetir.
- 7 Bilgeliğe ilk adım onu sahiplenmektir. Bütün servetine mal olsa da akla sahip çık.
- 8 Onu el üstünde tut, o da seni yüceltecek, Ona sarılırsan seni onurlandıracak.
- 9 Başına zarif bir çelenk, Görkemli bir taç giydirecektir."
- 10 Dinle oğlum, sözlerimi benimse ki, Uzasın ömrün.
- 11 Seni bilgelik yolunda eğitir, Doğru yollara yöneltirim.
- 12 Ayakların takılmadan yürür, Sürçmeden koşarsın.
- 13 Aldığın terbiyeye sarıl, bırakma, Onu uygula, çünkü odur yaşamın.
- 14 Kötülerin yoluna ayak basma, Yürüme alçakların yolunda,
- 15 O yoldan sakın, yakınından bile geçme, Yönünü değiştirip geç.
- 16 Çünkü kötülük etmedikçe uyuyamaz onlar, Uykuları kaçır saptırmadıkça birilerini.
- 17 Yedikleri ekmek kötülük, İçtikleri şarap zorbalık ürünüdür.
- 18 Oysa doğruların yolu şafak ışığı gibidir, Giderek öğle güneşinin parlaklığına erişir.
- 19 Kötülerin yoluysa zifiri karanlık gibidir, Neden tökezlediklerini bilmezler.
- 20 Oğlum, sözlerime dikkat et, Dediklerime kulak ver.
- 21 Aklından çıkmasın bunlar, Onları yüreğinde sakla.
- 22 Çünkü onları bulan için yaşam, Bedeni için şifadır bunlar.
- 23 Her şeyden önce de yüreğini koru, Çünkü yaşam ondan kaynaklanır.
- 24 Yalan çıkmasın ağızından, Uzak tut dudaklarını sapık sözlerden.
- 25 Gözlerin hep ileriye baksın, Dosdoğru önüne!
- 26 Gideceğin yolu düzle, O zaman bütün işlerin sağlam olur.
- 27 Sapma sağa sola, Ayağını kötülükten uzak tut.

BÖLÜM 5

- O**ğlum, bilgeliğime dikkat et, Akıllıca sözlerime kulak ver.
- 2 Böylelikle her zaman sağgörülü olur, Dudaklarınla bilgiyi korursun.
 - 3 Zina eden kadının bal damlar dudaklarından, Ağız daha yumuşaktır zeytinyağından.
 - 4 Ama sonu pelinotu kadar acı, İki ağızlı kılıç kadar keskindir.
 - 5 Ayakları ölüme gider, Adımları ölümler diyarına ulaşır.
 - 6 Yaşama giden yolu hiç düşünmez, Yolları dolaşıktır, ama farkında değil.
 - 7 Oğlum, şimdi beni dinle, Ağzımdan çıkan sözlerden ayrılma.
 - 8 Öyle kadınlardan uzak dur, Yaklaşma evinin kapısına.
 - 9 Yoksa onurunu başkalarına, Yıllarını bir gaddara kaptırırsın.
 - 10 Varını yoğunu yer bitirir yabancılar, Emeğin başka birinin evini bayındır kılar.
 - 11 Ah çekip inlersin ömrünün son günlerinde, Etinle bedeninin tükendiğinde.
 - 12 "Eğitilmekten neden bu kadar nefret ettim, Yüreğim uyarıları neden önemsemedi?" dersin.
 - 13 "Öğretmenlerimin sözünü dinlemedim, Beni eğitenlere kulak vermedim.
 - 14 Halkın ve topluluğun arasında Tam bir yıkımın eşiğine gelmişim."
 - 15 Suyu kendi sarnıcından, Kendi kuyunun kaynağından iç.
 - 16 Pınarların sokakları, Akarsuların meydanları mı sulamalı?

- 17 Yalnız senin olsun onlar, Paylaşma yabancılarla.
- 18 Çeşmen bereketli olsun Ve gençken evlendiğin karınla mutlu ol.
- 19 Sevimli bir geyik, zarif bir ceylan gibi, Hep seni doyursun memeleri. Aşkıyla sürekli coş.
- 20 Oğlum, neden ahlaksız bir kadınla coşasın, Neden başka birinin karısını koynuna alasın?
- 21 RAB insanın tuttuğu yolu gözler, Attığı her adımı denetler.
- 22 Kötü kişiyi kendi suçları ele verecek, Günahının kemendi kısıvrak bağlayacak onu.
- 23 Aşırı ahmaklığı onu yoldan çıkaracak, Terbiyeyi umursamadığı için ölecek.

BÖLÜM 6

- Oğlum, eğer birine kefil oldunsa, Onun borcunu yüklendinse,
- 2 Düşünse tuzağa kendi sözlerinle, Ağzının sözleriyle yakalandınsa,
- 3 O kişinin eline düştün demektir. Oğlum, şunu yap ve kendini kurtar: Git, yere kapan onun önünde, Ona yalvar yakar.
- 4 Gözlerine uyku girmesin, Ağırlaşmasın göz kapakların.
- 5 Avcının elinden ceylan gibi, Kuşbazın elinden kuş gibi kurtar kendini.
- 6 Ey tembel kişi, git, karıncalara bak, Onların yaşamından bilgelik öğren.
- 7 Başkanları, önderleri ya da yöneticileri olmadığı halde,
- 8 Yazın erzaklarını biriktirirler, Yiyeceklerini toplarlar biçim mevsiminde.
- 9 Ne zamana dek yatacaksın, ey tembel kişi? Ne zaman kalkacaksın uykundan?
- 10 "Biraz kestireyim, biraz uyuklayayım, Ellerimi kavuşturup şöyle bir uyuyayım" demeye kalmadan,
- 11 Yokluk bir haydut gibi, Yoksulluk bir akıncı gibi gelir üzerine.
- 12 Ağzında yalanla dolaşan kişi, Soysuz ve fesatçıdır.
- 13 Göz kırpar, bir sürü ayak oyunu, El kol hareketleri yapar,
- 14 Ahlaksız yüreğinde kötülük tasarlar, Çekişmeler yaratır durmadan.
- 15 Bu yüzden ansızın yıkıma uğrayacak, Birdenbire çaresizce yok olacak.
- 16 RAB'bin nefret ettiği altı şey, İğrendiği yedi şey vardır:
- 17 Gururlu gözler, Yalancı dil, Suçsuz kanı döken eller,
- 18 Düzenbaz yürek, Kötülüğe seğirten ayaklar,
- 19 Yalan soluyan yalancı tanık Ve kardeşler arasında çekişme yaratan kişi.
- 20 Oğlum, babanın buyruklarına uy, Annenin öğrettiklerinden ayrılma.
- 21 Bunlar sürekli yüreğinin bağı olsun, Tak onları boynuna.
- 22 Yolunda sana rehber olacak, Seni koruyacaklar yattığın zaman; Söyleşecekler seninle uyandığında.
- 23 Bu buyruklar sana çıra, Öğretilenler ışıktır. Eğitici uyarılar yaşam yolunu gösterir.
- 24 Seni kötü kadından, Başka birinin karısının yaltaklanan dilinden Koruyacak olan bunlardır.
- 25 Böyle kadınların güzelliği seni ayartmasın, Bakışları seni tutsak etmesin.
- 26 Çünkü fahişe yüzünden insan bir lokma ekmeğe muhtaç kalır, Başkasının karısıyla yatmak da kişinin canına mal olur.
- 27 İnsan koynuna ateş alır da, Giysisi yanmaz mı?
- 28 Korlar üzerinde yürür de, Ayakları kavrulmaz mı?

- 29 Başkasının karısıyla yatan adamın durumu budur. Böyle bir ilişkiye giren cezasız kalmaz.
- 30 Aç hırsız karnını doyurmak için çalışıyorsa, Kimse onu hor görmez.
- 31 Ama yakalanırsa, çaldığının yedi katını ödemek zorunda; Varını yoğunu vermek anlamına gelse bile.
- 32 Zina eden adam sağduyudan yoksundur. Yaptıklarıyla kendini yok eder.
- 33 Payına düşen dayak ve onursuzluktur, Asla kurtulamaz utançtan.
- 34 Çünkü kıskançlık kocanın öfkesini azdırır, Öç alırken acımasız olur.
- 35 Hiçbir fideye kabul etmez, Gönlnü alamazsın armağanların çokluğuyla.

BÖLÜM 7

- Oğlum, sözlerimi yerine getir, Aklında tut buyruklarımı.
- 2 Buyruklarımı yerine getir ki, yaşayasın. Öğrettiklerimi gözünün bebeği gibi koru.
- 3 Onları yüzük gibi parmaklarına geçir, Yüreğinin levhasına yaz.
- 4 Bilgeliğe, "Sen kızkardeşimsin", Akla, "Akrabamsın" de.
- 5 Zina eden kadından, Yaltaklanan ahlaksız kadından seni koruyacak olan bunlardır.
- 6 Evimin penceresinden, Kafesin ardından dışarıyı seyrederken,
- 7 Bir sürü toy gencin arasında, Sağduyudan yoksun bir delikanlı çarptı gözüme.
- 8 Akşamüzeri, alaca karanlıkta, Akşam karanlığı çökerken, O kadının oturduğu sokağa saptığını, Onun evine yöneldiğini gördüm.
- 9 (#7:8)
- 10 Derken kadın onu karşıladı, Fahişe kılığıyla sinsice.
- 11 Yaygaracı, dik başlı biriydi kadın. Bir an bile durmaz evde.
- 12 Kâh sokakta, kâh meydanlardadır. Sokak başlarında pusuya yatar.
- 13 Delikanlıyı tutup öptü, Yüzü kızarmadan ona şöyle dedi:
- 14 "Esenlik kurbanlarımı kesmek zorundaydım, Adak sözümü bugün yerine getirdim.
- 15 Bunun için seni karşılamaya, seni aramaya çıktım, İşte buldum seni!
- 16 Döşeğime Mısır ipliğinden dokunmuş Renkli örtüler serdim.
- 17 Yatağıma mür*, öd Ve tarçın serptim.
- 18 Haydi gel, sabaha dek doya doya sevişelim, Aşktan zevk alalım.
- 19 Kocam evde değil, Uzun bir yolculuğa çıktı.
- 20 Yanına para torbasını aldı, Dolunaydan önce eve dönmeyecek."
- 21 Onu bir sürü çekici sözlerle baştan çıkardı, Tatlı diliyle peşinden sürükledi.
- 22 Kesimevine götürülen öküz gibi Hemen izledi onu delikanlı; Tuzağa düşen geyik gibi,
- 23 Ciğerini bir ok delene kadar; Kapana koşan bir kuş gibi, Bunun yaşamına mal olacağını bilmeden.
- 24 Çocuklarım, şimdi dinleyin beni, Kulak verin söylediklerime,
- 25 Sakın o kadına gönül vermeyin, Onun yolundan gitmeyin.
- 26 Yere serdiği bir sürü kurbanı var, Öldürdüğü kişilerin sayısı pek çok.
- 27 Ölüler diyarına giden yoldur onun evi, Ölüm odalarına götürür.

BÖLÜM 8

Bilgelik çağırıyor, Akıl sesini yükseltiyor.

- ² Yol kenarındaki tepelerin başında, Yolların birleştiği yerde duruyor o.
- ³ Kentin girişinde, kapıların yanında, Sesini yükseltiyor:
- ⁴ "Ey insanlar, size sesleniyorum, Çağrım insan soyunadır!
- ⁵ Ey bön kişiler, ihtiyatlı olmayı öğrenin; Sağduyulu olmayı öğrenin, ey akılsızlar!
- ⁶ Söylediğim yetkin sözleri dinleyin, Ağzımı doğruları söylemek için açarım.
- ⁷ Ağzım gerçeği duyurur, Çünkü dudaklarım kötülükten iğrenir.
- ⁸ Ağzımdan çıkan her söz doğrudur, Yoktur eğri ya da sapık olanı.
- ⁹ Apaçıktır hepsi anlayana, Bilgiye erişen, doğruluğunu bilir onların.
- ¹⁰ Gümüş yerine terbiyeyi, Saf altın yerine bilgiyi edinin.
- ¹¹ Çünkü bilgelik mücevherden değerlidir, Dilediğin hiçbir şey onunla kıyaslanamaz.
- ¹² Ben bilgelik olarak ihtiyatı kendime konut edindim. Bilgi ve sağgörü bendedir.
- ¹³ RAB'den korkmak kötülükten nefret etmek demektir. Kibirden, küstahlıktan, Kötü yoldan, sapık ağızdan nefret ederim.
- ¹⁴ Öğüt ve sağlam karar bana özgüdür. Akıl ve güç kaynağı benim.
- ¹⁵ Krallar sayemde egemenlik sürer, Hükümdarlar adil kurallar koyar.
- ¹⁶ Önderler, adaletle yöneten soylular Sayemde yönetirler.
- ¹⁷ Beni sevenleri ben de severim, Gayretle arayan beni bulur.
- ¹⁸ Zenginlik ve onur, Kalıcı değerler ve bolluk bendedir.
- ¹⁹ Meyvem altından, saf altından, Ürünüm seçme gümüşten daha iyidir.
- ²⁰ Doğruluk yolunda, Adaletin izinden yürürüm.
- ²¹ Böylelikle, beni sevenleri servet sahibi yapar, Hazinelelerini doldururum.
- ²² RAB yaratma işine başladığında İlk beni yarattı,
- ²³ Dünya var olmadan önce, Ta başlangıçta, öncesizlikte yerimi aldım.
- ²⁴ Enginler yokken, Suları bol pınarlar yokken doğdum ben.
- ²⁵ Dağlar daha oluşmadan, Tepeler belirmeden, RAB dünyayı, kırları Ve dünyadaki toprağın zerresini yaratmadan doğdum.
- ²⁶ (#8:25)
- ²⁷ RAB gökleri yerine koyduğunda oradaydım, Engin denizleri ufukla çevirdiğinde,
- ²⁸ Bulutları oluşturduğunda, Denizin kaynaklarını güçlendirdiğinde,
- ²⁹ Sular buyruğundan öte geçmesinler diye Denize sınır çizdiğinde, Dünyanın temellerini pekiştirdiğinde,
- ³⁰ Baş mimar olarak O'nun yanındaydım. Gün be gün sevinçle dolup taşım, Huzurunda hep coştum.
- ³¹ O'nun dünyası mutluluğum, İnsanları sevincimdi.
- ³² Çocuklarım, şimdi beni dinleyin: Yolumu izleyenlere ne mutlu!
- ³³ Uyarılarımı dinleyin ve bilge kişiler olun, Görmezlikten gelmeyin onları.
- ³⁴ Beni dinleyen, Her gün kapımı gözleyen, Kapımın eşiğinden ayrılmayan kişiye ne mutlu!
- ³⁵ Çünkü beni bulan yaşam bulur Ve RAB'bin beğenisini kazanır.
- ³⁶ Beni gözardı edense kendine zarar verir, Benden nefret eden, ölümü seviyor demektir."

BÖLÜM 9

Bilgelik kendi evini yaptı, Yedi direğini yonttu.

² Hayvanlarını kesti, Şarabını hazırlayıp sofrasını kurdu.

³ Kentin en yüksek noktalarına gönderdiği Hizmetçileri aracılığıyla herkesi çağırıyor:

⁴ "Kim safsa buraya gelsin" diyor. Sağduyudan yoksun olanlara da, "Gelin, yiyeceklerimi yiyin, Hazırladığım şaraptan için" diyor.

⁵ (#9:4)

⁶ "Saflığı bırakın da yaşayın, Aklın yolunu izleyin.

⁷ "Alaycıyı paylayan aşağılanmayı hak eder, Kötü kişiyi azarlayan hakarete uğrar.

⁸ Alaycıyı azarlama, yoksa senden nefret eder. Bilge kişiyi azarlarsan, seni sever.

⁹ Bilge kişiyi eğitirsen Daha bilge olur, Doğru kişiye öğretirsen bilgisini artırır.

¹⁰ RAB korkusudur bilgeliğin temeli. Akıl Kutsal Olan'ı tanımadır.

¹¹ Benim sayemde günlerin çoğalacak, Ömrüne yıllar katılacak.

¹² Bilgeysen, bilgeliğinin yararı sanadır, Alaycı olursan acısını yalnız sen çekersin."

¹³ Akılsız kadın yaygaracı Ve saftır, hiçbir şey bilmez.

¹⁴ Evinin kapısında, Kentin en yüksek yerinde bir iskemleye oturur; Yoldan geçenleri, Kendi yollarından gidenleri çağırarak için,

¹⁵ (#9:14)

¹⁶ "Kim safsa buraya gelsin" der. Sağduyudan yoksun olanlara da,

¹⁷ "Çalıntı su tatlı, Gizlice yenen yemek lezzetlidir" der.

¹⁸ Ne var ki, evine girenler ölüme gittiklerini, Ona konuk olanlar Ölüler diyarının dibine indiklerini bilmezler.

BÖLÜM 10

Süleyman'ın özdeyişleri: Bilge çocuk babasını sevindirir, Akılsız çocuk annesini üzer.

² Haksızca kazanılan servetin yararı yoktur, Ama doğruluk ölümden kurtarır.

³ RAB doğru kişiyi aç komaz, Ama kötülerin isteğini boşa çıkarır.

⁴ Tembel eller insanı yoksullaştırır, Çalışkan el zengin eder.

⁵ Akıl başında evlat ürünü yazın toplar, Hasatta uyuyansa ailesinin yüzkarasıdır.

⁶ Bereket doğru kişinin başına yağar, Kötülerse zorbalıklarını sözle gizler.

⁷ Doğrular övgüyle, Kötüler nefretle anılır.

⁸ Bilge kişi buyrukları kabul eder, Çenesi düşük ahmaksa yıkıma uğrar.

⁹ Dürüst kişi güvenlik içinde yaşar, Ama hileli yoldan giden açığa vurulacaktır.

¹⁰ Sinsice göz kırpan, acılara neden olur. Çenesi düşük ahmak da yıkıma uğrar.

¹¹ Doğru kişinin ağzı yaşam pınarıdır, Kötülerse zorbalıklarını sözle gizlerler.

¹² Nefret çekişmeyi azdırır, Sevgi her suçu bağışlar.

¹³ Akıllı kişinin dudaklarından bilgelik akar, Ama sağduyudan yoksun olan sırtına kötek yer.

¹⁴ Bilge kişi bilgi biriktirir, Ahmağın ağzıysa onu yıkıma yaklaştırır.

¹⁵ Zenginin serveti onun kalesidir, Fakirin yoksulluğu ise onu yıkıma götürür.

¹⁶ Doğru kişinin ücreti yaşamdır, Kötünün geliriye kendisine cezadır.

¹⁷ Terbiyeye kulak veren yaşam yolunu bulur. Uyarıları reddedense başkalarını yoldan saptırır.

- 18 Nefretini gizleyen kişinin dudakları yalancıdır. İftira yayan akılsızdır.
- 19 Çok konuşanın günahı eksik olmaz, Sağduyulu kişiye dilini tutar.
- 20 Doğru kişinin dili saf gümüş gibidir, Kötünün niyetleriye değersizdir.
- 21 Doğru kişinin sözleri birçoklarını besler, Ahmaklarsa sağduyu yoksunluğundan ölür.
- 22 RAB'bin bereketidir kişiyi zengin eden, RAB buna dert katmaz.
- 23 Kötülük akılsızlar için eğlence gibidir. Akıllı başında olanlar içinse bilgelik aynı şeydir.
- 24 Kötü kişinin korktuğu başına gelir, Doğru kişiye dileğine erişir.
- 25 Kasırga gelince kötü kişiyi silip götürür; Ama doğru kişi sonsuza dek ayakta kalır.
- 26 Dişler için sirke, Gözler için duman neyse, Tembel ulak da kendisini gönderen için öyledir.
- 27 RAB korkusu ömrü uzatır, Kötülerin yıllarıysa kısadır.
- 28 Doğrunun umudu onu sevindirir, Kötünün beklentileriye boşa çıkar.
- 29 RAB'bin yolu dürüst için sığınak, Fesatçı içinse yıkımdır.
- 30 Doğru kişi hiçbir zaman sarsılmaz, Ama kötüler ülkede kalamaz.
- 31 Doğru kişinin ağzı bilgelik üretir, Sapık dilse kesilir.
- 32 Doğru kişinin dudakları söylenecek sözü bilir, Kötünün ağzındansa sapık sözler çıkar.

BÖLÜM 11

RAB hileli teraziden öğrenir, Hilesiz tartıdansa hoşnut kalır.

- 2 Küstahlığın ardından utanç gelir, Ama bilgelik alçakgönüllülerdedir.
- 3 Erdemlinin dürüstlüğü ona yol gösterir, Hainin yalancılığıysa yıkıma götürür.
- 4 Gazap günü servet işe yaramaz, Oysa doğruluk ölümden kurtarır.
- 5 Dürüst insanın doğruluğu onun yolunu düzler, Kötü kişiye kötülüğü yüzünden yıkılıp düşer.
- 6 Erdemlinin doğruluğu onu kurtarır, Ama haini kendi hırsı ele verir.
- 7 Kötü kişi öldüğünde umutları yok olur, Güvendiği güç de biter.
- 8 Doğru kişi sıkıntıdan kurtulur, Onun yerine sıkıntıyı kötü kişi çeker.
- 9 Tanrısız kişi başkalarını ağzıyla yıkıma götürür, Oysa doğrular bilgi sayesinde kurtulur.
- 10 Doğruların başarısına kent bayram eder, Kötülerin ölümüne sevinç çılgınlıkları atılır.
- 11 Dürüstlerin kutsamasıyla kent gelişir, Ama kötülerin ağzı kenti yerle bir eder.
- 12 Başkasını küçük gören sağduyudan yoksundur, Akıllı kişiye dilini tutar.
- 13 Dedikoducu sır saklayamaz, Oysa güvenilir insan sırdaş olur.
- 14 Yol göstereni olmayan ulus düşer, Danışmanı bol olan zafere gider.
- 15 Yabancıya kefil olan mutlaka zarar görür, Kefaletten kaçınan güvenlik içinde yaşar.
- 16 Sevecen kadın onur, Zorbalarsa yalnızca servet kazanır.
- 17 İyilikseverin yararı kendinedir, Gaddarsa kendi başına bela getirir.
- 18 Kötü kişinin kazancı aldattıcıdır, Doğruluk ekenin ödülüysa güvenlidir.
- 19 Yürekten doğru olan yaşama kavuşur, Kötülüğün ardından giden ölümünü hazırlar.
- 20 RAB sapık yürekliden öğrenir, Dürüst yaşayandan hoşnut kalır.
- 21 Bilin ki, kötü kişi cezasız kalmaz, Doğruların soyuysa kurtulur.
- 22 Sağduyudan yoksun kadının güzelliği, Domuzun burnundaki altın halkaya benzer.
- 23 Doğruların isteği hep iyilikle sonuçlanır, Kötülerin umutlarıysa gazapla.

- ²⁴ Eliaçık olan daha çok kazanır, Hak yiyenin sonuysa yoksulluktur.
- ²⁵ Cömert olan bolluğa erecek, Başkasına su verene su verilecek.
- ²⁶ Halk buğday istifleyni lanetler, Ama buğday satanı kutsar.
- ²⁷ İyiliği amaç edinen beğeni kazanır, Kötülüğü amaç edinense kötülüğe uğrar.
- ²⁸ Zenginliğine güvenen tepetaklak gidecek, Oysa doğrular dalındaki yaprak gibi gelişecek.
- ²⁹ Ailesine sıkıntı çektirenin mirası yeldir, Ahmaklar da bilgelerin kulu olur.
- ³⁰ Doğru kişinin işleri yaşam ağacının meyvesine benzer, Bilge kişi insanları kazanır.
- ³¹ Bu dünyada doğru kişi bile cezalandırılırsa, Kötülerle günahlıların cezalandırılacağı kesindir.

BÖLÜM 12

Terbiye edilmeyi seven bilgiyi de sever, Azarlanmaktan nefret eden budaladır.

- ² İyi kişi RAB'bin lütfuna erer, Ama düzenbazı RAB mahkûm eder.
- ³ Kötülük kişiyi güvenliğe kavuşturmaz, Ama doğruların kökü kazılamaz.
- ⁴ Erdemli kadın kocasının tacıdır, Edepsiz kadınsa kocasını yer bitirir.
- ⁵ Doğruların tasarıları adil, Kötülerin öğütleri aldatıcıdır.
- ⁶ Kötülerin sözleri ölüm tuzağıdır, Doğruların konuşmasıysa onları kurtarır.
- ⁷ Kötüler yıkılıp yok olur, Doğru kişinin evi ayakta kalır.
- ⁸ Kişi sağduyusu oranında övülür, Çarpık düşünceliyse küçümsenir.
- ⁹ Köle sahibi olup aşağılanan Büyüklük taslayıp ekmeğe muhtaç olandan yeğdir.
- ¹⁰ Doğru kişi hayvanıyla ilgilenir, Ama kötünün sevecenliği bile zalimcedir.
- ¹¹ Toprağını işleyenin ekmeği bol olur, Hayal peşinde koşansa sağduyudan yoksundur.
- ¹² Kötü kişi kötülerin ganimetini ister, Ama doğru kişilerin kökü ürün verir.
- ¹³ Kötü kişinin günahlı sözleri kendisi için tuzaktır, Ama doğru kişi sıkıntıyı atlatır.
- ¹⁴ İnsan ağzının ürünüyle iyiliğe doyar, Elinin emeğine göre de karşılığını alır.
- ¹⁵ Ahmağın yolu kendi gözünde doğrudur, Bilge kişiye öğüde kulak verir.
- ¹⁶ Ahmak sinirlendiğini hemen belli eder, Ama ihtiyatlı olan aşağılanmaya aldırılmaz.
- ¹⁷ Dürüst tanık doğruyu söyler, Yalancı tanıkta hile solur.
- ¹⁸ Düşünmeden söylenen sözler kılıç gibi keser, Bilgelerin diliyse şifa verir.
- ¹⁹ Gerçek sözler sonsuza dek kalıcıdır, Oysa yalanın ömrü bir anlıktır.
- ²⁰ Kötülük tasarlayanın yüreği hileci, Barışı öğütleyenin yüreğiye sevinçlidir.
- ²¹ Doğru kişiye hiç zarar gelmez, Kötünün başıysa beladan kurtulmaz.
- ²² RAB yalancı dudaklardan iğrenir, Ama gerçeğe uyanlardan hoşnut kalır.
- ²³ İhtiyatlı kişi bilgisini kendine saklar, Oysa akılsızın yüreği ahmaklığını ilan eder.
- ²⁴ Çalışkanların eli egemenlik sürer, Tembellikse köleliğe götürür.
- ²⁵ Kaygılı yürek insanı çökertir, Ama güzel söz sevindirir.
- ²⁶ Doğru kişi arkadaşına da yol gösterir, Kötünün tuttuğu yolsa kendini saptırır.
- ²⁷ Tembel kişi işini bitirmez, Oysa çalışkan değerli bir servet kazanır.
- ²⁸ Doğru yol yaşam kaynağıdır, Bu yol ölümsüzlüğe götürür.

BÖLÜM 13

Bilge kişi terbiye edilmeyi sever, Alaycı kişi azarlansa da aldırılmaz.

² İyi insan ağzından çıkan sözler için ödüllendirilir, Ama hainlerin soluduğı zorbalıktır.

³ Dilini tutan canını korur, Ama boşboğazın sonu yıkımdır.

⁴ Tembel canının çektiğini elde edemez, Çalışkanın istekleriyse tümüyle yerine gelir.

⁵ Doğru kişi yalandan nefret eder, Kötünün sözleriyse iğrençtir, yüzkarasıdır.

⁶ Doğruluk dürüst yaşıyanı korur, Kötülük günahkârı yıkar.

⁷ Kimi hiçbir şeyi yokken kendini zengin gösterir, Kimi serveti çokken kendini yoksul gösterir.

⁸ Kişinin serveti gün gelir canına fidyeye olur, Oysa yoksul kişi tehdiye aldırılmaz.

⁹ Doğruların ışığı parlak yanar, Kötülerin çırısı söner.

¹⁰ Kibirden ancak kavga çıkar, Öğüt dinleyense bilgedir.

¹¹ Havadan kazanılan para yok olur, Azar azar biriktirenin serveti çok olur.

¹² Ertelenen umut hayal kırıklığına uğratar, Yerine gelen dilekse yaşam verir.

¹³ Uyarılara kulak asmayan bedelini öder, Buyruklara saygılı olansa ödölünü alır.

¹⁴ Bilgelerin öğrettikleri yaşam kaynağıdır, İnsanı ölüm tuzaklarından uzaklaştırır.

¹⁵ Sağduyulu davranış saygınlık kazandırır, Hainlerin yoluysa yıkıma götürür.

¹⁶ İhtiyatlı kişi işini bilerek yapar, Akılsız kişiye ahmaklığını sergiler.

¹⁷ Kötü ulak belaya düşer, Güvenilir elçiyse şifa getirir.

¹⁸ Terbiye edilmeye yanaşmayanı Yokluk ve utanç bekliyor, Ama azara kulak veren onurlandırılır.

¹⁹ Yerine getirilen dilek mutluluk verir. Akılsız kötülükten uzak kalamaz.

²⁰ Bilgelerle oturup kalkan bilge olur, Akılsızlarla dost olansa zarar görür.

²¹ Günahkârın peşini felaket bırakmaz, Doğruların ödölüyse gönençtir.

²² İyi kişi torunlarına miras bırakır, Günahkârın servetiyse doğru kişiye kalır.

²³ Yoksulun tarlası bol ürün verebilir, Ama haksızlık bunu alıp götürür.

²⁴ Oğlundan değneğı esirgeyen, onu sevmiyor demektir. Seven baba özenle terbiye eder.

²⁵ Doğru kişinin yeterince yiyeceğı vardır, Kötünün karnıysa aç kalır.

BÖLÜM 14

Bilge kadın evini yapar, Ahmak kadın evini kendi eliyle yıkar.

² Doğru yolda yürüyen, RAB'den korkar, Yoldan sapan, RAB'bi hor görür.

³ Ahmağın sözleri sırtına kötektir, Ama bilgenin dudakları kendisini korur.

⁴ Öküz yoksa yemlik boş kalır, Çünkü bol ürünü sağlayan öküzün gücüdür.

⁵ Güvenilir tanık yalan söylemez, Yalancı tanıkta yalan solur.

⁶ Alaycı bilgeliğı arasa da bulamaz, Akıllı içinse bilgi edinmek kolaydır.

⁷ Akılsız kişiden uzak dur, Çünkü sana öğretecek bir şeyi yok.

⁸ İhtiyatlı kişinin bilgeliğı, ne yapacağını bilmektir, Akılsızların ahmaklığıysa aldanmaktır.

⁹ Ahmaklar suç sunusuyla alay eder, Dürüstler ise iyi niyetlidir.

¹⁰ Yürek kendi acısını bilir, Sevinciniyse kimse paylaşmaz.

¹¹ Kötü kişinin evi yerle bir edilecek, Doğru kişinin konutuysa bayındır olacak.

¹² Öyle yol var ki, insana düz gibi görünür, Ama sonu ölümdür.

¹³ Gülerken bile yürek sızlayabilir, Sevinç bitince acı yine görünebilir.

- 14 Yüreği dönek olan tuttuğu yolun, İyi kişi de yaptıklarının ödülünü alacaktır.
- 15 Saf kişi her söze inanır, İhtiyatlı olansa attığı her adımı hesaplar.
- 16 Bilge kişi korktuğu için kötülükten uzaklaşır, Akılsızsa büyüklük taslayıp kendine güvenir.
- 17 Çabuk öfkelenen ahmakça davranır, Düzenbazdan herkes nefret eder.
- 18 Saf kişilerin mirası akılsızlıktır, İhtiyatlı kişilerin tacı ise bilgidir.
- 19 Alçaklar iyilerin önünde, Kötüler doğruların kapısında eğilirler.
- 20 Komşusu bile yoksulu sevmez, Oysa zenginin dostu çoktur.
- 21 Komşuyu hor görmek günahtır, Ne mutlu mazluma lütfedene!
- 22 Kötülük tasarlayan yolunu şaşırmaz mı? Oysa iyilik tasarlayan sevgi ve sadakat kazanır.
- 23 Her emek kazanç getirir, Ama boş lakırdı yoksulluğa götürür.
- 24 Bilgelerin tacı servetleridir, Akılsızlarsa ahmaklıklarıyla tanınır.
- 25 Dürüst tanık can kurtarır, Yalancı tanık aldatıcıdır.
- 26 RAB'den korkan tam güvenliktedir, RAB onun çocuklarına da sığınak olacaktır.
- 27 RAB korkusu yaşam kaynağıdır, İnsanı ölüm tuzaklarından uzaklaştırır.
- 28 Kralın yüceliği halkının çokluğuna bağlıdır, Halk yok olursa hükümdar da mahvolur.
- 29 Geç öfkelenen akıllıdır, Çabuk sinirlenen ahmaklığını gösterir.
- 30 Huzurlu yürek bedenın yaşam kaynağıdır, Hırs ise insanı için için yer bitirir.
- 31 Muhtacı ezen, Yaradan'ını hor görüyor demektir. Yoksula acıyansa Yaradan'ı yüceltir.
- 32 Kötü kişi uğradığı felaketle yıkılır, Doğru insanın ölümde bile sığınacak yeri var.
- 33 Bilgelik akıllı kişinin yüreğinde barınır, Akılsızlar arasında bile kendini belli eder.
- 34 Doğruluk bir ulusu yüceltir, Oysa günah herhangi bir halk için utançtır.
- 35 Kral sağduyulu kulunu beğenir, Utanç getirene öfkelenir.

BÖLÜM 15

Yumuşak yanıt gazabı yatıştırır, Oysa yaralayıcı söz öfkeyi alevlendirir.

- 2 Bilgenin dili bilgiyi iyi kullanır, Akılsızın ağzındansa ahmaklık akar.
- 3 RAB'bin gözü her yerde olanı görür, Kötüleri de iyileri de gözler.
- 4 Okşayıcı dil yaşam verir, Çarpık dilse ruhu yaralar.
- 5 Ahmak babasının uyarılarını küçümser, İhtiyatlı kişi azara kulak verir.
- 6 Doğru kişinin evi büyük hazine gibidir, Kötünün geliriye sıkıntı kaynağıdır.
- 7 Bilgelerin dudakları bilgi yayar, Ama akılsızların yüreği öyle değildir.
- 8 RAB kötülerin kurbanından iğrenir, Ama doğruların duası O'nu hoşnut eder.
- 9 RAB kötü kişinin yolundan iğrenir, Doğruluğun ardından gideni sever.
- 10 Yoldan sapan şiddetle cezalandırılır Ve azarlanmaktan nefret eden ölüme gider.
- 11 RAB, ölüm ve yıkım diyarında olup biteni bilir, Nerde kaldı ki insanın yüreği!
- 12 Alaycı kişi azarlanmaktan hoşlanmaz, Bilgelere gidip danışmaz.
- 13 Mutlu yürek yüzü neşelendirir, Acılı yürek ruhu ezer.
- 14 Akıllı yürek bilgi arar, Akılsızın ağzıysa ahmaklıkla beslenir.
- 15 Mazlumun bütün günleri sıkıntı doludur, Mutlu bir yürekse sahibine sürekli ziyafettir.
- 16 Yoksul olup RAB'den korkmak, Zengin olup kaygı içinde yaşamaktan yeğdir.

- 17 Sevgi dolu bir ortamdaki sebze yemeği, Nefret dolu bir ortamdaki besili danadan yeğdir.
- 18 Huysuz kişi çekişme yaratır, Sabırlı kişi kavgayı yatıştırır.
- 19 Tembelin yolu dikenli it gibidir, Doğrunun yoluysa ana caddeye benzer.
- 20 Bilge ocuk babasını sevindirir, Akılsız çocuksa annesini küçümser.
- 21 Sağduyudan yoksun kişi ahmaklığıyla sevinir, Ama akıllı insan dürüst bir yaşam sürer.
- 22 Karşılıklı danışılmazsa tasarılar boşa çıkar, Danışmanların çokluğuyla başarıya ulaşılır.
- 23 Uygun yanıt sahibini mutlu eder, Yerinde söylenen söz ne güzeldir!
- 24 Sağduyulu kişi yukarıya, yaşama giden yoldadır, Bu da ller diyarına inmesini önler.
- 25 RAB kibirlinin evini yıkar, Dul kadının sınırını korur.
- 26 RAB kötünün tasarılarından iğrenir, Temiz düşüncelerden hoşnut kalır.
- 27 Kazanca düşkün kişi kendi evine sıkıntı verir, Rşvetten nefret edense rahat yaşar.
- 28 Doğru kişinin aklı yanıtını iyi tartar, Kötünün ağzı kötülük saçar.
- 29 RAB kötülerden uzak durur, Oysa doğruların duasını duyar.
- 30 Glen gözler yüreği sevindirir, İyi haber bedeni ferahlatır.
- 31 Yaşam veren uyarıları dinleyen, Bilgeler arasında konaklar.
- 32 Terbiyeden kaçan kendine zarar verir, Azara kulak verense sağduyu kazanır.
- 33 RAB korkusu bilgelik ğretir, Alçakgönüllülük de onurun önkoşuludur.

BÖLÜM 16

- I**nсан akıyla çok şey tasarlayabilir, Ama dilin vereceği yanıt RAB'dendir.
- 2 İnsan her yaptığını temiz sanır, Ama niyetlerini tartan RAB'dir.
 - 3 Yapacağın işleri RAB'be emanet et, O zaman tasarıların gerçekleşir.
 - 4 RAB her şeyi amacına uygun yapar, Kötü kişinin yıkım gününü de O hazırlar.
 - 5 RAB yüreği küstah olandan iğrenir, Bilin ki, öyleleri cezasız kalmaz.
 - 6 Sevgi ve bağlılık suçları bağışlatır, RAB korkusu insanı kötülükten uzaklaştırır.
 - 7 RAB kişinin yaşayışından hoşnutsa Düşmanlarını bile onunla barıştırır.
 - 8 Doğrulukla kazanılan az şey Haksızlıkla kazanılan büyük gelirden iyidir.
 - 9 Kişi yüreğinde gideceği yolu tasarlar, Ama adımlarını RAB yönlendirir.
 - 10 Tanrı buyruklarını kralın ağzıyla açıklar, Bu nedenle kral adaleti iğnememelidir.
 - 11 Doğru terazi ve baskül RAB'bindir, Bütün tartı ağırlıklarını O belirler.
 - 12 Krallar kötülükten iğrenir, çünkü tahtın güvencesi adalettir.
 - 13 Kral doğru söyleyenden hoşnut kalır, Dürüst konuşanı sever.
 - 14 Kralın fkesi ölüm habercisidir, Ama bilge kişi onu yatıştırır.
 - 15 Kralın yüzü gülüyorsa, yaşam demektir. Ltfu son yağmuru getiren bulut gibidir.
 - 16 Bilgelik kazanmak altından daha değerlidir, Akla sahip olmak da gümüşe yeğlenir.
 - 17 Drstlerin tuttuğu yol kötülükten uzaklaştırır, Yoluna dikkat eden, canını korur.
 - 18 Gururun ardından yıkım, Kibirli ruhun ardından da düşüş gelir.
 - 19 Mazlumlar arasında alçakgönüllü biri olmak, Kibirlilerle apul malı paylaşmaktan iyidir.
 - 20 ğde kulak veren başarıya ulaşır, RAB'be güvenen mutlu olur.
 - 21 Bilge yreklilere akıllı denir, Tatlı söz ikna gücünü artırır.
 - 22 Sağduyu, sahibine yaşam kaynağı, Ahmaklıksa ahmaklara cezadır.
 - 23 Bilgenin aklı diline yn verir, Dudaklarının ikna gücünü artırır.

- 24 Hoş sözler petek balı gibidir, Cana tatlı ve bedene şifadır.
- 25 Öyle yol var ki, insana düz gibi görünür, Ama sonu ölümdür.
- 26 Emekçinin iştahıdır onu çalıştıran, Çünkü açlığı onu kamçılar.
- 27 Alçaklar başkalarına kötülük tasarlar, Konuşmaları kavurucu ateş gibidir.
- 28 Huysuz kişi çekişmeyi körükler, Dedikoducu can dostları ayırır.
- 29 Zorba kişi başkalarını ayartır Ve onları olumsuz yola yöneltir.
- 30 Göz kırmak düzenbazlığa, Sinsi gülücükler kötülüğe işaretir.
- 31 Ağarmış saçlar onur tacıdır, Doğru yaşayışla kazanılır.
- 32 Sabırlı kişi yığıttan üstündür, Kendini denetleyen de kentler fethedenden üstündür.
- 33 İnsan kura atar, Ama her kararı RAB verir.

BÖLÜM 17

Huzur içinde kuru bir lokma, Kavga ve ziyafet dolu evden iyidir.

- 2 Sağduyulu köle, Ailesini utanca sokan oğula egemen olur Ve kardeşlerle birlikte mirastan pay alır.
- 3 Altın ocakta, gümüş potada arıtılır, Yüreği arıtansa RAB'dir.
- 4 Kötü kişi fesat yüklü dudakları dinler, Yalancı da yıkıcı dile kulak verir.
- 5 Yoksulla alay eden, onu yaratanı hor görür. Felakete sevinen cezasız kalmaz.
- 6 Torunlar yaşlıların tacıdır, Çocukların övücü anne babalarıdır.
- 7 Kurumlu sözler ahmağa nasıl yakışmazsa, Soyluya da yalancı dudaklar hiç yakışmaz.
- 8 Sahibinin gözünde rüşvet bir tılsımdır. Ne yapsa başarılı olur.
- 9 Sevgi isteyen kişi suçları bağışlar, Olayı diline dolayansa can dostları ayırır.
- 10 Akıllı kişiyi azarlamak, Akılsıza yüz darbe vurmaktan etkilidir.
- 11 Kötü kişi ancak başkaldırmaya eğilimlidir, Ona gönderilecek ulak acımasız olacaktır.
- 12 Azgınlığı üstünde bir akılsızla karşılaşmak, Yavrularından edilmiş dişi ayıyla karşılaşmaktan beterdir.
- 13 İyiliğin karşılığını kötülükle ödeyenin Evinden kötülük eksik olmaz.
- 14 Kavganın başlangıcı su sızıntısına benzer, Bir patlamaya yol açmadan çekişmeyi bırak.
- 15 Kötüyü aklayan da, doğruyu mahkûm eden de RAB'bi tiksindirir.
- 16 Akılsız biri bilgelik satın almak için niye para harcasın? Zaten sağduyudan yoksun!
- 17 Dost her zaman sever, Kardeş sıkıntılı günde belli olur.
- 18 Sağduyudan yoksun kişi el sıkışıp Başkasına kefil olur.
- 19 Başkaldırıcıyı seven kavgayı sever, Kapısını yüksek yapan yıkımına davetiye çıkarır.
- 20 Sapık yürekli kişi iyilik beklememeli. Diliyle aldatan da belaya düşer.
- 21 Akılsız kendisini doğurana derttir, Ahmağın babası sevinç nedir bilmez.
- 22 İç ferahlığı sağlık getirir, Ezik ruh ise bedeni yıpratır.
- 23 Kötü kişi adaleti saptırmak için Gizlice rüşvet alır.
- 24 Akıllı kişi gözünü bilgelikten ayırmaz, Akılsızın gözüyse hep sağda soldadır.
- 25 Akılsız çocuk babasına üzüntü, Annesine acı verir.
- 26 Ne suçsuza ceza kesmek iyidir, Ne de görevliyi dürüst davrandığı için dövmek...
- 27 Bilgili kişi az konuşur, Akıllı kişi sakın ruhludur.
- 28 Çenesini tutup susan ahmak bile Bilge ve akıllı sayılır.

BÖLÜM 18

Geçimsiz kişi kendi çıkarı peşindedir, İyi öğüde hep karşı çıkar.

² Akılsız kişi bir şey anlamaktan çok Kendi düşüncelerini açmaktan hoşlanır.

³ Kötülüğü aşağılanma, Ayıblı utanç izler.

⁴ Bilge kişinin ağzından çıkan sözler derin sular gibidir, Bilgelik pınarı da coşkun bir akarsu.

⁵ Kötüyü kayırmak da, Suçsuzdan adaleti esirgemek de iyi değildir.

⁶ Akılsızın dudakları çekişmeye yol açar, Ağız da dayağı davet eder.

⁷ Akılsızın ağzı kendisini mahveder, Dudakları da canına tuzaktır.

⁸ Dedikodu tatlı lokma gibidir, İnsanın ta içine işler.

⁹ İşini savsaklayan kişi Yıkıcıya kardeştir.

¹⁰ RAB'bin adı güçlü kuledir, Ona sığınan doğru kişi için korunaktır.

¹¹ Zengin servetini bir kale, Aşılmaz bir sur sanır.

¹² Yürekteki gururu düşüş, Alçakgönüllülüğü ise onur izler.

¹³ Dinlemeden yanıt vermek Ahmaklık ve utançtır.

¹⁴ İnsanın ruhu hastalıkta ona destektir. Ama ezik ruh nasıl dayanabilir?

¹⁵ Akıllı kişi bilgiyi satın alır, Bilgenin kulağı da bilgi peşindedir.

¹⁶ Armağan, verenin yolunu açar Ve kendisini büyüklerin önüne çıkartır.

¹⁷ Duruşmada ilk konuşan haklı görünür, Başkası çıkıp onu sorgulayana dek.

¹⁸ Kura çekişmeleri sona erdirir, Güçlü rakipleri uzlaştırır.

¹⁹ Gücenmiş kardeş surlu kentten daha zor elde edilir. Çekişme sürgülü kale kapısı gibidir.

²⁰ İnsanın karnı ağzının meyvesiyle, Dudaklarının ürünüyle doyar.

²¹ Dil ölüme de götürebilir, yaşama da; Konuşmayı seven, dilin meyvesine katlanmak zorundadır.

²² İyi bir eş bulan iyilik bulur Ve RAB'bin lütfuna erer.

²³ Yoksul acınma dilenir, Zenginin yanıtıysa serttir.

²⁴ Yıkıma götüren dostlar vardır, Ama öyle dost var ki, kardeşten yakındır insana.

BÖLÜM 19

Dürüst yaşayan bir yoksul olmak, Yalancı bir akılsız olmaktan yeğdir.

² Bilgisiz heves işe yaramaz, Acelecilik insanı yanılgıya düşürür.

³ İnsanın ahmaklığı yaşamını yıkar, Yine de içinden RAB'be öfkelenir.

⁴ Zenginlik dost üstüne dost kazandırır. Oysa yoksulun dostu onu yüzüstü bırakır.

⁵ Yalancı tanık cezasız kalmaz, Yalan soluyan kurtulamaz.

⁶ Birçokları önemli kişinin gözüne girmek Ve eli açık olanın dostu olmak ister.

⁷ Yoksulun akrabaları bile onu sevmezse, Dostlarının ondan uzak duracağı daha da kesindir. Ne kadar yalvarsa ona yaklaşmazlar.

⁸ Sağduyulu olan canını sever, Akıllı izleyen bolluğa kavuşur.

⁹ Yalancı tanık cezasız kalmaz, Yalan soluyan yok olur.

¹⁰ Akılsızın gösterişli bir yaşam sürmesi uygun değilse, Kölelerin önderlere egemen olması Hiç uygun değildir.

¹¹ Sağduyulu kişi sabırlıdır, Kusurları hoş görmesi ona onur kazandırır.

- 12 Kralın öfkesi genç aslanın kükreyişine benzer, Lütfuysa otların üzerine düşen çiy gibidir.
- 13 Akılsız çocuk babasının başına beladır, Dırdır eden kadın sürekli damlayan su gibidir.
- 14 Ev ve servet babadan mirastır, Ama sağduyulu kadın RAB'bin armağanıdır.
- 15 Tembellik insanı uyuşukluğa iter, Haylaz kişi de aç kalır.
- 16 Tanrı buyruğuna uyan canını korur, Gitmesi gereken yolları umursamayan ölür.
- 17 Yoksula acıyan kişi RAB'be ödünç vermiş olur, Yaptığı iyilik için RAB onu ödüllendirir.
- 18 Henüz umut varken çocuğunu eğit, Onun yıkımına neden olma.
- 19 Huysuz insan cezasını çekmelidir. Onu bir kere kurtarsan da, hep aynı şeyi yapman gerekir.
- 20 Öğüde kulak ver, terbiyeyi kabul et ki, Ömrünün kalan kısmı boyunca bilge olasın.
- 21 İnsan yüreğinde çok şey tasarlar, Ama gerçekleşen, RAB'bin amacıdır.
- 22 İnsandan istenen vefadır, Yoksul olmak yalancı olmaktan yeğdir.
- 23 RAB korkusu Doygun ve dertsiz bir yaşama kavuşturur.
- 24 Tembel sahane daldırdığı elini Ağzına geri götürmek bile istemez.
- 25 Alaycıyı döversen bön kişi ibret alır, Akıllı kişiyi azarlarsan bilgisine bilgi katar.
- 26 Babasına saldıran, annesini kovan çocuk, Ailesinin utancı ve yüzkarasıdır.
- 27 Oğlum, uyarılara kulağını tıkarsan, Bilgi kaynağı sözlerden saparsın.
- 28 Niyeti bozuk tanık adaletle eğlenir, Kötülerin ağzı fesatla beslenir.
- 29 Alaycılar için ceza, Akılsızların sırtı için kötek hazırdır.

BÖLÜM 20

Şarap insanı alaycı, içki gürültücü yapar, Onun etkisiyle yoldan sapan bilge değildir.

- 2 Kralın öfkesi genç aslanın kükreyişine benzer, Onu kızdıran canından olur.
- 3 Kavga dan kaçınmak insan için onurdur, Oysa her ahmak tartışmaya hazırdır.
- 4 Sonbaharda çift sürmeyen tembel, Hasatta aradığını bulamaz.
- 5 İnsanın niyetleri derin bir kuyunun suları gibidir, Akıllı kişi onları açığa çıkarır.
- 6 İnsanların çoğu, "Vefalıyım" der. Ama sadık birini kim bulabilir?
- 7 Doğru ve dürüst bir babaya Sahip olan çocuklara ne mutlu!
- 8 Yargı kürsüsünde oturan kral, Kötülüğü gözleriyle ayıklar.
- 9 Kim, "Yüreğimi pak kıldım, Günahımdan arındım" diyebilir?
- 10 RAB hileli tartıdan da, hileli ölçüden de tiksindir.
- 11 Çocuk bile eylemleriyle kendini belli eder, Yaptıkları pak ve doğru mu, değil mi, anlaşılır.
- 12 İşiten kulağı da gören gözü de RAB yaratmıştır.
- 13 Uykuyu seversen yoksullaşırsın, Uyanık durursan ekmeğin bol olur.
- 14 Alıcı, "İşe yaramaz, işe yaramaz" der, Ama alıp gittikten sonra aldığıyla övünür.
- 15 Bol bol altının, mücevherin olabilir, Ama bilgi akıtan dudaklar daha değerlidir.
- 16 Tanımadığı birine kefil olanın giysisini al; Bir yabancı için yapıyorsa bunu, Giysisini rehin tut.
- 17 Hileyle kazanılan yiyecek insana tatlı gelir, Ama sonra ağza dolan çakıl gibidir.
- 18 Tasarılarını danışarak yap, Yöntemlere uyarak savaş.
- 19 Dedikoducu sır saklayamaz, Bu nedenle ağzı gevşek olanla arkadaşlık etme.
- 20 Annesine ya da babasına sövenin Işığı zifiri karanlıkta sönecek.

- 21 Tez elde edilen mirasın Sonu bereketli olmaz.
- 22 "Bu kötülüğü sana ödeteceğim" deme; RAB'bi bekle, O seni kurtarır.
- 23 RAB hileli tartıdan tiksindir, Hileli teraziden hoşlanmaz.
- 24 İnsanın adımlarını RAB yönlendirir; Öyleyse insan tuttuğu yolu nasıl anlayabilir?
- 25 Düşünmeden adakta bulunmak Sakıncalıdır.
- 26 Bilge kral kötülerini ayıklar, Harman döver gibi cezalandırır.
- 27 İnsanın ruhu RAB'bin ışığıdır, İç varlığın derinliklerine işler.
- 28 Sevgi ve sadakat kralın güvencesidir. Onun tahtını sağlamlaştıran sevgidir.
- 29 Gençlerin görkemi güçleri, Yaşlıların onuru ağarmış saçlardır.
- 30 Yaralayan darbeler kötülüğü temizler, Kötek iç varlığın derinliklerini paklar.

BÖLÜM 21

- K**ralın yüreği RAB'bin elindedir, Kanaldaki su gibi onu istediği yöne çevirir.
- 2 İnsan izlediği her yolun doğru olduğunu sanır, Ama niyetlerini tartan RAB'dir.
- 3 RAB kendisine kurban sunulmasından çok, Doğruluğun ve adaletin yerine getirilmesini ister.
- 4 Küstah bakışlar ve kibirli yürek Kötülerin çırası ve günahıdır.
- 5 Çalışkanın tasarıları hep bollukla, Her türlü acelecilik hep yoklukla sonuçlanır.
- 6 Yalan dolanla yapılan servet, Sis gibi geçicidir ve ölüm tuzağıdır.
- 7 Kötülerin zorbalığı kendilerini süpürüp götürür, Çünkü doğru olanı yapmaya yanaşmazlar.
- 8 Suçlunun yolu dolambaçlı, Pak kişinin yaptıklarıysa dosdoğrudur.
- 9 Kavgacı kadınla aynı evde oturmakansa, Damın köşesinde oturmak yeğdir.
- 10 Kötünün can attığı kötülüktür, Hiç kimseye acımaz.
- 11 Alaycı cezalandırılınca bön kişi akıllanır, Bilge olan öğretilenden bilgi kazanır.
- 12 Adil Olan, kötünün evini dikkatle gözler Ve kötülerini yıkıma uğratar.
- 13 Yoksulun feryadına kulağını tıkayanın Feryadına yanıt verilmeyecektir.
- 14 Gizlice verilen armağan öfkeyi, Koyna sokuşturulan rüşvet de kızgın gazabı yatıştırır.
- 15 Hak yerine gelince doğru kişi sevinir, Fesatçı dehşete düşer.
- 16 Sağduyudan uzaklaşan, Kendini ölümler arasında bulur.
- 17 Zevkine düşkün olan yoksullaşır, Şaraba ve zeytinyağına düşkün kişi de zengin olmaz.
- 18 Kötü kişi doğru kişinin fidesidir, Hain de dürüstün.
- 19 Çölde yaşamak, Can sıkıcı ve kavgacı kadınla yaşamaktan yeğdir.
- 20 Bilgenin evi değerli eşya ve zeytinyağıyla doludur, Akılsızsa malını har vurup harman savurur.
- 21 Doğruluğun ve sevginin ardından koşan, Yaşam, gönenç ve onur bulur.
- 22 Bilge kişi güçlülerin kentine saldırıp Güvendikleri kaleyi yıkar.
- 23 Ağızını ve dilini tutan Başını beladan korur.
- 24 Gururlu, küstah ve alaycı: Bunlar kas kas kasılan insanın adlarıdır.
- 25 Tembelin isteği onu ölüme götürür, Çünkü elleri çalışmaktan kaçınır;
- 26 Bütün gün isteklerini sıralar durur, Oysa doğru kişi esirgemedi verir.
- 27 Kötülerin sunduğu kurban iğrençtir, Hele bunu kötü niyetle sunarlarsa.

- 28 Yalancı tanık yok olur, Dinlemeyi bilen tanıklığıysa inandırıcıdır.
- 29 Kötü kişi kendine güçlü bir görünüm verir, Erdemli insansa tuttuğu yoldan emindir.
- 30 RAB'be karşı başarılı olabilecek Bilgelik, akıl ve tasarı yoktur.
- 31 At savaş günü için hazır tutulur, Ama zafer sağlayan RAB'dir.

BÖLÜM 22

- i**yi ad büyük servetten, Saygınlık gümüş ve altından yeğdir.
- 2 Zenginle yoksulun ortak yönü şu: Her ikisini de RAB yarattı.
- 3 İhtiyatlı kişi tehlikeyi görünce saklanır, Bönse öne atılır ve zarar görür.
- 4 Alçakgönüllülüğün ve RAB korkusunun ödülü, Zenginlik, onur ve yaşamdır.
- 5 Kötünün yolu diken ve tuzakla doludur. Canını korumak isteyen bunlardan uzak durur.
- 6 Çocuğu tutması gereken yola göre yetiştir, Yaşlandığında o yoldan ayrılmaz.
- 7 Zengin yoksullara egemen olur, Borç alan borç verenin kulu olur.
- 8 Fesat eken dert biçer, Gazabının değneği yok olur.
- 9 Cömert olan kutsanır, Çünkü yemeğini yoksullarla paylaşır.
- 10 Alaycıyı kov, kavga biter; Çekişme ve aşağılamalar da sona erer.
- 11 Yürek temizliğini ve güzel sözleri seven, Kralın dostluğunu kazanır.
- 12 RAB bilgiyi gözetip korur, Hainin sözlerini ise altüst eder.
- 13 Tembel der ki, "Dışarda aslan var, Sokağa çıksam beni parçalar."
- 14 Sokak kadınının ağzı dipsiz çukur gibidir, RAB'bin gazabına uğrayan oraya düşer.
- 15 Akılsızlık çocuğun öz yapısındadır, Değnekle terbiye edilirse akılsızlıktan uzaklaşır.
- 16 Servetini büyütme için yoksulu ezenle Zengine armağan verenin sonu yoksulluktur.
- 17 Kulak ver, bilgelerin sözlerini dinle, Öğrettiğimi zihnine işle.
- 18 Sözlerimi yüreğinde saklarsan mutlu olursun, Onlar hep hazır olsun dudaklarında.
- 19 RAB'be güvenmen için Bugün bunları sana, evet sana da bildiriyorum.
- 20 Senin için otuz söz yazdım, Bilgi ve öğüt sözleri...
- 21 Öyle ki, güvenilir, doğru sözleri bilesin, Böylece seni gönderene güvenilir yanıt verebilesin.
- 22 Yoksulu, yoksul olduğu için soymaya kalkma, Düşkünün mahkemede ezme.
- 23 Çünkü onların davasını RAB yükleneyecek Ve onları soyanların canını alacak.
- 24 Huysuz kişiyle arkadaşlık etme; Tez öfkelenenle yola çıkma.
- 25 Yoksa onun yollarına alışı, Kendini tuzağa düşmüş bulursun.
- 26 El sıkışıp Başkasının borcuna kefil olmaktan kaçın.
- 27 Ödeyecek paran olmazsa, Altındaki döşeğe bile el koyarlar.
- 28 Atalarının belirlediği Eski sınır taşlarının yerini değiştirme.
- 29 İşinde usta birini görüyor musun? Öylesi sıradan kişilere değil, Krallara bile hizmet eder.

BÖLÜM 23

- B**ir önderle yemeğe oturduğunda Önüne konulana dikkat et.
- 2 İştahına yenilecek olursan, Daya bıçağı kendi boğazına.
- 3 Onun lezzetli yemeklerini çekmesin canın, Böyle yemeğin ardında hile olabilir.

- 4 Zengin olmak için didinip durma, Çıkar bunu aklından.
- 5 Servet göz açıp kapayana dek yok olur, Kanatlanıp kartal gibi göklere uçar.
- 6 Cimrinin verdiği yemeği yeme, Lezzetli yemeklerini çekmesin canın.
- 7 Çünkü yediğin her şeyin hesabını tutar, "Ye, iç" der sana, Ama yüreği senden yana değildir.
- 8 Yediğin azıcık yemeği kusarsın, Söylediğin güzel sözler de boşa gider.
- 9 Akılsıza öğüt vermeye kalkma, Çünkü senin sözlerindeki sağduyuyu küçümser.
- 10 Eski sınır taşlarının yerini değiştirme, Öksüzlerin toprağına el sürme.
- 11 Çünkü onların Velisi güçlüdür Ve onların davasını sana karşı O yürütür.
- 12 Uyarıları zihnine işle, Bilgi dolu sözlere kulak ver.
- 13 Çocuğunu terbiye etmekten geri kalma, Onu değnekle dövsen de ölmez.
- 14 Onu değnekle döversen, Canını ölüler diyarından kurtarırın.
- 15 Oğlum, bilge yürekli olursan, Benim yüreğim de sevinir.
- 16 Dudakların doğru konuştuğunda Gönlüm de coşar.
- 17 Günahkârlara imrenmektense, Sürekli RAB korkusunda yaşa.
- 18 Böylece bir geleceğin olur Ve umudun boşa çıkmaz.
- 19 Oğlum, dinle ve bilge ol, Yüreğini doğru yolda tut.
- 20 Aşırı şarap içenlerle, Ete düşkün oburlarla arkadaşlık etme.
- 21 Çünkü ayyaş ve obur kişi yoksullaşır, Uyuşukluk da insana paçavra giydirir.
- 22 Sana yaşam veren babanın sözlerine kulak ver, Yaşlandığı zaman anneni hor görme.
- 23 Gerçeği satın al ve satma; Bilgeliği, terbiyeyi, akli da.
- 24 Doğru kişinin babası coştukça coşar, Bilgece davranan oğulun babası sevinir.
- 25 Annenle baban seninle coşsun, Seni doğuran sevin sin.
- 26 Oğlum, beni yürekten dinle, Gözünü gittiğim yoldan ayırma.
- 27 Çünkü fahişe derin bir çukur, Ahlaksız kadın dar bir kuyudur.
- 28 Evet, soyguncu gibi pusuda bekler Ve birçok erkeği yoldan çıkarır.
- 29 Ah çeken kim? Vah çeken kim? Kimdir çekişip duran? Yakınan kim? Boş yere yaralanan kim? Gözleri kanlı olan kim?
- 30 İçmeye oturup kalkamayanlar, Karışık şarapları denemeye gidenlerdir.
- 31 Şarabın kızıl rengine, Kadehte ısımasına, Boğazdan aşağı süzülürmesine bakma.
- 32 Sonunda yılan gibi ısırır, Engerek gibi sokar.
- 33 Gözlerin garip şeyler görür, Aklından ahlaksızlıklar geçer.
- 34 Kendini kâh denizin ortasında, Kâh gemi direğinin tepesinde yatıyor sanırsın.
- 35 "Dövdüler beni ama incinmedim, Vurdular ama farketmedim" dersin, "Yeniden içmek için ne zaman ayılacağım?"

BÖLÜM 24

Kötülere imrenme, Onlarla birlikte olmayı isteme.

- 2 Çünkü yürekleri zorbalık tasarlar, Dudakları belalardan söz eder.
- 3 Ev bilgelikle yapılır, Akılla pekiştirilir.
- 4 Bilgi sayesinde odaları Her türlü değerli, güzel eşyayla dolar.
- 5 Bilgelik güçten, Bilgi kaba kuvvetten üstündür.

- 6 Savaşmak için yöntem, Zafer kazanmak için birçok danışman gerekli.
 - 7 Ahmak için bilgelik ulaşılamayacak kadar yüksektir, Kent kurulunda ağzını açamaz.
 - 8 Kötülük tasarlayan kişi Düzenbaz olarak bilinecektir.
 - 9 Ahmakça tasarılar günahtır, Alaycı kişiden herkes öğrenir.
 - 10 Sıkıntılı günde cesaretini yitirirsen, Gücün kıt demektir.
 - 11 Ölüm tehlikesi içinde olanları kurtar, Ölmek üzere olanları esirge.
 - 12 "İşte bunu bilmiyordum" desen de, İnsanın yüreğindeki bilen sezmez mi? Senin canını koruyan anlamaz mı? Ödetmez mi herkese yaptığını?
 - 13 Oğlum, bal ye, çünkü iyidir, Süzme bal damağa tatlı gelir.
 - 14 Bilgelik de canın için öyledir, bilmiş ol. Bilgeliği bulursan bir geleceğin olur Ve umudun boşa çıkmaz.
 - 15 Ey kötü adam, doğru kişinin evine karşı pusuya yatma, Konutunu yıkmaya kalkma.
 - 16 Çünkü doğru kişi yedi kez düşse yine kalkar, Ama kötüler felakette yıkılır.
 - 17 Düşmanın düşüşüne keyiflenme, Sendelemesine sevinme.
 - 18 Yoksa RAB görür ve hoşnut kalmaz Ve düşmanına duyduğu öfke yatıştır.
 - 19 Kötülük edenlere kızıp üzülme, Onlara özenme.
 - 20 Çünkü kötülerin geleceği yok, Çırası sönecek onların.
 - 21 Oğlum, RAB'be ve krala saygı göster, Onlara başkaldırımlarla arkadaşlık etme.
 - 22 Çünkü onlar ansızın felakete uğrar, İnsanın başına ne belalar getireceklerini kim bilir?
- Bilgelerin Öbür Özdeyişleri
- 23 Şunlar da bilgelerin sözleridir: Yargılarken yan tutmak iyi değildir.
 - 24 Kötüye, "Suçsuzsun" diyen yargıcı Halklar lanetler, uluslar kınar.
 - 25 Ne mutlu suçluyu mahkûm edene! Herkes onu candan kutlar.
 - 26 Dürüst yanıt Gerçek dostluğun işaretidir.
 - 27 İlk dışardaki işini bitirip tarlanı hazırla, Ondan sonra evini yap.
 - 28 Başkalarına karşı nedensiz tanıklık etme Ve dudaklarınla aldatma.
 - 29 "Bana yaptığını ben de ona yapacağım, Ödeteceğim bana yaptığını" deme.
 - 30 Tembelin tarlasından, Sağduyudan yoksun kişinin bağından geçtiğimde
 - 31 Her yanı dikenlerin, otların Kapladığını gördüm; Taş duvar da yıkılmıştı.
 - 32 Gördüklerimi derin derin düşündüm, Seyrettiklerimden ibret aldım.
 - 33 "Biraz kestireyim, biraz uyuklayayım, Ellerimi kavuşturup şöyle bir uyuyayım" demeye kalmadan,
 - 34 Yokluk bir haydut gibi, Yoksulluk bir akıncı gibi gelir üzerine.

BÖLÜM 25

Bundan sonrakiler de Süleyman'ın özdeyişleridir. Bunları Yahuda Kralı Hizkiya'nın adamları derledi.

- 2 Tanrı'yı gizli tuttuğu şeyler için, Krallarıysa açığa çıkardıkları için yüceltiriz.
- 3 Göğün yüksekliği, yerin derinliği gibi, Kralların aklından geçen de kestirilemez.
- 4 Cürufu gümüşten ayırınca, Kuyumcunun işleyeceği madde kalır.
- 5 Kötüleri kralın huzurundan uzaklaştırırsan Kralın tahtı adaletle pekişir.
- 6 Kralın önünde kendini yüceltme, Önemli kişiler arasında yer edinmeye çalışma.
- 7 Çünkü kralın seni bir soylunun önünde alaşağı etmesindense, Sana, "Yukarıya gel"

demesi yeğdir.

⁸ Gördüklerinle hemencecik mahkemeye başvurma; Çünkü başkası seni utandırabilir, Sonra ne yapacağını bilemezsin.

⁹ Davanı doğrudan komşunla gör; Başkasının sırrını açıklama.

¹⁰ Yoksa işiten seni utandırabilir Ve bu kötü ün yakarı bırakmaz.

¹¹ Yerinde söylenen söz, Gümüş oymalardaki altın elma gibidir.

¹² Altın küpe ya da altın bir süs neyse, Dinleyen kulak için bilgenin azarlaması da öyledir.

¹³ Hasatta kar serinliği nasılsa, Güvenilir ulak da kendisini gönderenler için öyledir. Böyle biri efendilerinin canına can katar.

¹⁴ Yağmursuz bulut ve yel nasılsa, Vermediği armağanla övünen kişi de öyledir.

¹⁵ Sabırla bir hükümdar bile ikna edilir, Tatlı dil en güçlü direnci kırar.

¹⁶ Bal buldun mu yeteri kadar ye, Fazla doyarsan kusarsın.

¹⁷ Başkalarının evine seyrek git, Yoksa onları bezdirir, nefretini kazanırsın.

¹⁸ Başkasına karşı yalancı tanıklık eden Topuz, kılıç ya da sivri ok gibidir.

¹⁹ Sıkıntılı günde haine güvenmek, Çürük dişe ya da sakat ayağa güvenmek gibidir.

²⁰ Dertli kişiye ezgi söylemek, Soğuk günde giysilerini üzerinden almaya, Ya da sodaya sirke katmaya benzer.

²¹ Düşmanın acıkmışsa doyur, Susamışsa su ver.

²² Bunu yapmakla onu utanca boğarsın Ve RAB seni ödüllendirir.

²³ Kuzeyden esen rüzgar nasıl yağmur getirirse, İtiracı dil de öfkeli bakışlara yol açar.

²⁴ Kavgacı kadınla aynı evde oturmaktansa, Damın köşesinde oturmak yeğdir.

²⁵ Susamış kişi için soğuk su neyse, Uzak ülkeden gelen iyi haber de öyledir.

²⁶ Kötünün önünde pes eden doğru kişi, Suyu bulanmış pınar, kirlenmiş kuyu gibidir.

²⁷ Fazla bal yemek iyi değildir; Hep yüceltmeyi beklemek de...

²⁸ Kendini denetleyemeyen kişi Yıkılmış sursuz kent gibidir.

BÖLÜM 26

Yaz ortasında kar, hasatta yağmur uygun olmadığı gibi, Akılsıza da onur yakışmaz.

² Öteye beriye uçuşan serçe Ve kırlangıç gibi, Hak edilmemiş lanet de tutmaz.

³ Ata kırbaç, eşeğe gem, Akılsızın sırtına da değnek gerek.

⁴ Akılsıza ahmaklığına göre karşılık verme, Yoksa sen de onun düzeyine inersin.

⁵ Akılsıza ahmaklığına uygun karşılık ver, Yoksa kendini bilge sanır.

⁶ Akılsızın eliyle haber gönderen, Kendi ayaklarını kesen biri gibi, Kendine zarar verir.

⁷ Akılsızın ağzında özdeyiş, Kötürümün sarkan bacakları gibidir.

⁸ Akılsızı onurlandırmak, Taşı sapana bağlamak gibidir.

⁹ Sarhoşun elindeki dikenli dal ne ise, Akılsızın ağzında özdeyiş de odur.

¹⁰ Oklarını gelişigüzel fırlatan okçu neyse, Yoldan geçen akılsızı ya da sarhoşu ücretle tutan da öyledir.

¹¹ Ahmaklığını tekrarlayan akılsız, Kusmuğuna dönen köpek gibidir.

¹² Kendini bilge gören birini tanıyor musun? Akılsız bile ondan daha umut vericidir.

¹³ Tembel, "Yolda aslan var, Sokaklarda aslan dolaşıyor" der.

¹⁴ Menteşeleri üzerinde dönen kapı gibi, Tembel de yatağında döner durur.

¹⁵ Tembel elini sahana daldırır, Yeniden ağzına götürmeye üşenir.

- 16 Tembel kendini, Akıllıca yanıt veren yedi kişiden daha bilge sanır.
- 17 Kendini ilgilendirmeyen bir kavgaya bulaşan kişi, Yoldan geçen köpeği kulaklarından tutana benzer.
- 18 Ateşli ve öldürücü oklar savuran bir deli neyse, Komşusunu aldatıp, "Şaka yapıyordum" Diyen de öyledir.
- 19 (#26:18)
- 20 Odun bitince ateş söner, Dedikoducu yok olunca kavga diner.
- 21 Kor için kömür, ateş için odun neyse, Çekişmeyi alevlendirmek için kavgacı da öyledir.
- 22 Dedikodu tatlı lokma gibidir, İnsanın ta içine işler.
- 23 Okşayıcı dudaklarla kötü yürek, Sırlanmış toprak kaba benzer.
- 24 Yüreği nefret dolu kişi sözleriyle niyetini gizlemeye çalışır, Ama içi hile doludur.
- 25 Güzel sözlerine kanma, Çünkü yüreğinde yedi iğrenç şey vardır.
- 26 Nefretini hileyle örtse bile, Kötülüğü toplumun önünde ortaya çıkar.
- 27 Başkasının kuyusunu kazan içine kendi düşer, Taşı yuvarlayan altında kalır.
- 28 Yalancı dil incittiği kişilerden nefret eder, Yaltaklanan ağızdan yıkım gelir.

BÖLÜM 27

Yarınla övünme, Çünkü ne getireceğini bilemezsin.

- 2 Seni kendi ağzın değil, başkaları övsün, Kendi dudakların değil, yabancı övsün.
- 3 Taş ağırdır, kum bir yükür, Ama ahmağın kışkırtması ikisinden de ağırdır.
- 4 Öfke zalim, hiddet azgındır, Ama kıskançlığa kim dayanabilir?
- 5 Açık bir azar, Gizli tutulan sevgiden iyidir.
- 6 Düşmanın öpücükleri aldatıcıdır, Ama dostun seni iyiliğin için yaralar.
- 7 Tok insanın canı balı bile çekmez, Aç kişiye en acı şey tatlı gelir.
- 8 Yuvasından uzak kalan kuş nasılsa, Yurdundan uzak kalan insan da öyledir.
- 9 Güzel koku ve buhur canı ferahlatır, Dostun verdiği öğüt insana tatlı gelir.
- 10 Kendi dostunu da babanın dostunu da bırakma Ve felakete uğradığın gün kardeşinin evine gitme; Yakın komşun uzaktaki kardeşten yeğdir.
- 11 Oğlum, bilgece davran ki yüreğim sevinsin, Beni ayıplayana yanıt vereyim.
- 12 İhtiyatlı kişi tehlikeyi görünce saklanır, Bönse öne atılır ve zarar görür.
- 13 Tanımadığı birine kefil olanın giysisini al; Bir yabancı için yapıyorsa bunu, Giysisini rehin tut.
- 14 Sabah sabah komşuya verilen gürültülü bir selam Küfür sayılır.
- 15 Kavgacı kadının dırdırı Yağmurlu günde damlaların dinmeyen sesi gibidir.
- 16 Böyle bir kadını dizginlemeye kalkmak, Rüzgarı ya da yağdı avuçta tutmaya çalışmak gibidir.
- 17 Demir demiri bilir, İnsan da insanı...
- 18 İncir ağacını budayan meyvesini yer, Efendisine hizmet eden onurlandırılır.
- 19 Su görüntümüzü nasıl yansıtıyorsa, Yürek de insanın içini yansıtır.
- 20 Ölüm ve yıkım diyarı insana doymaz, İnsanın gözü de hiç doymaz.
- 21 Altın ocakta, gümüş potada sınıanır, İnsansa aldığı övgüyle sınıanır.
- 22 Ahmağı buğdayla birlikte dibekte tokmakla dövsen bile, Ahmaklığından kurtulmaz.
- 23 Davarına iyi bak, Sığırlarına dikkat et.

- 24 Çünkü zenginlik kalıcı değildir Ve taç kuşaktan kuşağa geçmez.
- 25 Çayır biçilince, yeni çimen çıkınca, Dağlardaki otlar toplanınca,
- 26 Kuzular seni giydirir, Tekeler tarlanın bedeli olur.
- 27 Keçilerin sütü yalnız seni değil, Ev halkını, hizmetçilerini de doyurmaya yeter.

BÖLÜM 28

- K**ötü kişi kendisini kovalayan olmasa bile kaçır, Doğrularsa genç aslan gibi yürekli.
- 2 Ayaklanan ülke çok başlı olur, Ama akıllı, bilgili kişi düzeni sağlar.
- 3 Yoksulu ezen yoksul, Ürünü harap eden sağanak yağmur gibidir.
- 4 Yasayı terk eden kötüyü över, Yerine getirense kötüye karşı çıkar.
- 5 Kötüler adaletten anlamaz, RAB'be yönelenlerse her yönüyle anlar.
- 6 Dürüst bir yoksul olmak, Yolsuzlukla zengin olmaktan yeğdir.
- 7 Kutsal Yasa'yı yerine getiren çocuk akıllıdır, Oburlarla arkadaşlık edense babasını utandırır.
- 8 Faiz ve tefecilikle malına mal katan kişi, Bunu yoksullara acıyan için biriktirir.
- 9 Yasaya kulağını tıkayanın Duası da iğrençtir.
- 10 Dürüst kişileri kötü yola saptıran Kendi kazdığı çukura düşer. İyiliği, özü sözü bir olanlar miras alacak.
- 11 Zengin kendini bilge sanır, Ama akıllı yoksul onun içini okur.
- 12 Doğruların zaferi coşkuyla kutlanır, Ama kötüler egemen olunca insan kaçacak yer arar.
- 13 Günahlarını gizleyen başarılı olmaz, İtiraf edip bırakansa merhamet bulur.
- 14 Gunahtan çekinen ne mutludur! İnatçılık edense belaya düşer.
- 15 Yoksul halkı yöneten kötü kişi Kükreyen aslan, saldırgan ayı gibidir.
- 16 Gaddar önderin akli kıttır; Haksız kazançtan nefret edense uzun ömürlü olur.
- 17 Adam öldürmekten vicdan azabı çeken, mezara dek kaçacaktır; Kimse ona yardım etmesin.
- 18 Alın ak yaşayan kurtulur, Yolsuzluk yapan ansızın yıkıma uğrar.
- 19 Toprağını işleyenin ekmeği bol olur, Hayal peşinde koşansa yoksulluğa doyar.
- 20 Güvenilir kişi bolluğa erer, Zengin olmaya can atansa beladan kurtulamaz.
- 21 Hatır gözetmek iyi değildir, Çünkü insan bir lokma ekmek için bile suç işler.
- 22 Cimri servet peşinde koşar, Yoksulluğa uğrayacağını düşünmez.
- 23 Başkasını azarlayan sonunda Pohpohlayandan daha çok beğeni kazanır.
- 24 Annesini ya da babasını soymayı günah saymayan, Haydutla birdir.
- 25 Açgözlü kavga çıkarır, RAB'be güvenense bolluk içinde yaşar.
- 26 Kendine güvenen akılsızdır, Bilgece davranan güvenlikte olur.
- 27 Yoksula verenin eksiği olmaz, Yoksulu görmezden gelense bir sürü lanete uğrar.
- 28 Kötüler egemen olunca insan kaçacak yer arar, Ama kötüler yok olunca doğrular çoğalır.

BÖLÜM 29

Defalarca azarlandığı halde dikbaşlılık eden, Ansızın yıkıma uğrayacak, çare yok.

- ² Doğru kişiler çoğalınca halk sevinir, Kötü kişi hükümdar olunca halk inler.
- ³ Bilgeliği seven babasını sevindirir, Fahişelerle dostluk eden malını yitirir.
- ⁴ Adaletle yöneten kral ülkesini ayakta tutar, Ağır vergiler koyarsa çökertir.
- ⁵ Başkasını pohpohlayan kişi, Ona tuzak kurar.
- ⁶ Kötünün başkaldırısı kendine tuzak olur, Doğru kişiye ezgi söyler ve sevinir.
- ⁷ Doğru kişi yoksulların hakkını verir, Kötü kişi hak hukuk nedir bilmez.
- ⁸ Alaycı kişiler kentleri bile karıştırır, Bilgelerse öfkeyi yatıştırır.
- ⁹ Bilge kişiyle davası olan ahmak Kızır, alay eder ve rahat vermez.
- ¹⁰ Kana susamışlar dürüst kişiden nefret eder, Doğrularsa onun canını korur.
- ¹¹ Akılsız hep patlamaya hazırdır, Bilgeyse öfkesini dizginler.
- ¹² Hükümdar yalana kulak verirse, Bütün görevlileri de kötü olur.
- ¹³ Zorbayla yoksulun ortak bir noktası var: İkisinin de gözünü açan RAB'dir.
- ¹⁴ Yoksulları adaletle yöneten kralın Tahtı hep güvenlikte olur.
- ¹⁵ Değnekle terbiye bilgelik kazandırır, Kendi haline bırakılan çocuksa annesini utandırır.
- ¹⁶ Kötüler çoğalınca başkaldırı da çoğalır, Ama doğrular onların düşüşünü görecekler.
- ¹⁷ Oğlunu terbiye et, o da sana huzur verecek Ve gönlünü hoşnut edecektir.
- ¹⁸ Tanrısal esinden yoksun olan halk Sınır tanımaz olur. Ne mutlu Kutsal Yasa'yı yerine getirene!
- ¹⁹ Köle salt sözle terbiye edilemez, Çünkü anlasa da kulak asmaz.
- ²⁰ Sözünü tartmadan konuşan birini tanıyor musun? Akılsızın durumu bile onunkinden daha umut vericidir.
- ²¹ Çocukluğundan beri kölesini şımartan, Sonunda cezasını çeker.
- ²² Öfkeli kişi çekişme yaratır, Huysuz kişinin başkaldırısı eksik olmaz.
- ²³ Kibir insanı küçük düşürür, Alçakgönüllülükse onur kazandırır.
- ²⁴ Hırsızla ortak olanın düşmanı kendisidir, Mahkemede yemin etse de bildiğini söylemez.
- ²⁵ İnsandan korkmak tuzaktır, Ama RAB'be güvenen güvenlikte olur.
- ²⁶ Hükümdarın gözüne girmek isteyen çoktur, Ama RAB'dir insana adalet sağlayan.
- ²⁷ Doğrular haksızlardan iğrenir, Kötüler de dürüst yaşayanlardan.

BÖLÜM 30

Massalı Yake oğlu Agur'un sözleri: Bu adam şöyle diyor: "Yorulдум, ey Tanrım, yorulдум ve tükendim.

- ² Gerçekten ben insanların en cahiliyim, Bende insan aklı yok.
- ³ Bilgeliği öğrenmedim, Kutsal Olan'a ilişkin bilgiden de yoksunum.
- ⁴ Kim göklere çıkıp indi? Kim yeli avuçlarında topladı? Suları giysisiyle sarıp sarmalayan kim? Kim belirledi dünyanın sınırlarını? Adı nedir, oğlunun adı nedir, biliyorsan söyle!
- ⁵ Tanrı'nın her sözü güvenilir, O kendisine sığınan herkese kalkandır.
- ⁶ O'nun sözüne bir şey katma, Yoksa seni azarlar, yalancı çıkarsın.
- ⁷ Ey Tanrı, iki şey diledim senden: Ben ölmeden bunları esirgeme benden.
- ⁸ Sahtekârlığı, yalanı benden uzak tut, Bana ne yoksulluk ne de zenginlik ver; Payıma düşen ekmeği ver, yeter.

- ⁹ Yoksa bolluktan, 'Kimmiş RAB?' diye seni yadsır, Ya da yoksulluktan çalar Ve Tanrım'ın adını lekelemiş olurum.
- ¹⁰ "Köleyi efendisine çekiştirme, Yoksa sana lanet eder, sen de suçlu çıkarsın.
- ¹¹ Öyleleri var ki, babalarına lanet eder, Annelerine değer vermezler.
- ¹² Öyleleri var ki, kendilerini tertemiz sanırlar, Oysa kötülüklerinden arınmış değiller.
- ¹³ Öyleleri var ki, kendilerinden üstün kimse yok sanır, Herkese tepeden bakarlar.
- ¹⁴ Öyleleri var ki, dişleri kılıç, çeneleri bıçaktır, Mazlumlarla yoksulları yutup yeryüzünden yok ederler.
- ¹⁵ Sülüğün iki kızı vardır, adları 'Ver, ver'dir. Hiç doymayan üç şey, 'Yeter' demeyen dört şey vardır:
- ¹⁶ Ölüler diyarı, kısır rahim, Suya doymayan toprak ve 'Yeter' demeyen ateş.
- ¹⁷ Babasıyla alay edenin, annesinin sözünü hor görenin Gözünü vadideki kargalar oyacak; O akbabalara yem olacak.
- ¹⁸ Aklımın ermediği üç şey, Anlamadığım dört şey var:
- ¹⁹ Kartalın gökyüzünde, Yılanın kayada, Geminin denizde izlediği yol Ve erkeğin genç kızla tuttuğu yol.
- ²⁰ Zina eden kadının yolu da şöyledir: Yer, ağzını siler, Sonra da, 'Suç işlemedim' der.
- ²¹ Yeryüzü üç şeyin altında sarsılır; Katlanamadığı dört şey vardır:
- ²² Kölenin kral olması, Budalanın doyması,
- ²³ Nefret edilen kadının evlenmesi Ve hizmetçinin hanımının yerine geçmesi.
- ²⁴ "Dünyada dört küçük yaratık var ki, Çok bilgece davranırlar:
- ²⁵ Karıncalar güçlü olmayan bir topluluktur, Ama yiyeceklerini yazdan biriktirirler.
- ²⁶ Kaya tavşanları* da güçsüz bir topluluktur, Ama yuvalarını kaya kovuklarında yaparlar.
- ²⁷ Çekirgelerin kralı yoktur, Ama bölük bölük ilerlerler.
- ²⁸ Kertenkele elle bile yakalanır, Ama kral saraylarında bulunur.
- ²⁹ "Yürüyüşü gösterişli üç yaratık, Davranışı gösterişli dört yaratık var:
- ³⁰ Hayvanların en güçlüsü olan Ve hiçbir şeyin önünde pes etmeyen aslan,
- ³¹ Tazı, teke Ve ordusunun başındaki kral.
- ³² "Eğer budala gibi kendini yüceltirse Ya da kötülük tasarladınsa, Dur ve düşün!
- ³³ Çünkü nasıl sütü dövünce tereyağı, Burnu sıkınca kan çıkarsa, Öfkeyi kurcalayınca da kavga çıkar."

BÖLÜM 31

Massa Kralı Lemuel'in sözleri, Annesinin ona öğrettikleri:

- ² "Oğlum, rahmimin ürünü, ne diyeyim? Adaklarımın yanıtı oğlum, ne diyeyim?
- ³ Gücünü kadınlara, Gençliğini kralları mahvedenlere kaptırma!
- ⁴ "Şarap içmek krallara yakışmaz, ey Lemuel, Krallara yakışmaz! İçkiyi özlemek hükümdarlara yaraşmaz.
- ⁵ Çünkü içince kuralları unuttur, Mazlumun hakkını yerler.
- ⁶ İçkiyi çaresize, Şarabı kaygı çekene verin.
- ⁷ İçsin ki yoksulluğunu unutsun, Artık sefaletini anmasın.
- ⁸ Ağzını hakkını savunamayan için, Kimsesizin davasını gütmek için aç.
- ⁹ Ağzını aç ve adaletle yargıla, Mazlumun, yoksulun hakkını savun." Erdemli Kadın*fu*

- 10 Erdemli kadını kim bulabilir? Onun değeri mücevherden çok üstündür.
- 11 Kocasına ona yürekten güvenir Ve kazancı eksilmez.
- 12 Kadın ona kötülükle değil, Yaşamı boyunca iyilikle karşılık verir.
- 13 Yün, keten bulur, Zevkle elleriyle işler.
- 14 Ticaret gemileri gibidir, Yiyeceğini uzaktan getirir.
- 15 Gün ağarmadan kalkar, Ev halkına yiyecek, hizmetçilerine paylarını verir.
- 16 Bir tarlayı gözüne kestirip satın alır, El emeğiyle kazandığı parayla bağ diker.
- 17 Giyinip kollarını sıvar, Canla başla çalışır.
- 18 Ticaretinin kârlı olduğunu bilir, Çırası gece boyunca yanar.
- 19 Eliyle örekeyi tutar, Avucunda iği tutar.
- 20 Mazluma kollarını açar, Yoksula elini uzatır.
- 21 Kar yağınca ev halkı için kaygılanmaz, Çünkü hepsinin iki kat giysisi vardır.
- 22 Yatak örtüleri dokur, Kendi giysileri ince mor ketendendir.
- 23 Kocasını ülkenin ileri gelenleriyle oturup kalkar, Kent kurulunda iyi tanınır.
- 24 Kadın diktiği keten giysilerle Ördüğü kuşakları tüccara satar.
- 25 Güç ve onurla kuşanmıştır, Geleceğe güvenle bakar.
- 26 Ağzından bilgelik akar, Dili iyilik öğütler.
- 27 Ev halkının işlerini yönetir, Tembellik nedir bilmez.
- 28 Çocukları önünde ayağa kalkıp onu kutlar, Kocasını onu över.
- 29 "Soylu işler yapan çok kadın var, Ama sen hepsinden üstünsün" der.
- 30 Çekicilik aldatıcı, güzellik boştur; Ama RAB'be saygılı kadın övülmeye layıktır.
- 31 Ellerin hak ettiğini verin kendisine, Yaptıkları için kent kurulunda övülsün.

For other languages please go to www.wordproject.org